

Repere medicale de-a lungul istoriei – 2019 (II)

Farm. Pr. Maria-Gabriela Suliman, Ist. Antoaneta Lucasciuc
Societatea Română de Istoria Farmaciei (SRIF)
Societatea Română de Istoria Medicinii (SRIM)

COMEMORAREA UNUI RENASCENTIST

†**1519, mai 2, Biserica Saint Florentin din Amboise, Franța** (500 ani) – A decedat **Leonardo da Vinci** (n. 15 apr. 1452, într-o casă din mica localitate Anchiano, în Vinci, pe lângă Florența). Nașterea viitorului pictor, sculptor, inginer, arhitect, astronom, anatomist, matematician și filozof a fost cu adevărat un eveniment pe care l-a înregistrat cu bucurie bunicul patern, don Antonio da Vinci: „*Se naște nepotul meu, copilul lui don Piero, fiul meu, în ziua de 15 aprilie, Sâmbătă, la ora 3 dimineața*”, (ora 22.00, după calcule moderne). Mama sa, Catarina, de condiție modestă, nu era căsătorită cu tatăl copilului, don Piero da Vinci, de cca. 25 de ani, notar de seamă, dintr-o veche și bogată familie. Deși copil nelegitim, va fi recunoscut și luat în familia tatălui (fără mamă, care este îndepărtată): „*parcele*” și cei 10 nași (5 perechi) de la botez îl vor plasa pe orbita geniiilor renascentiste. Dacă nașterea și viața lui Leonardo are o literatură de mii de pagini, și sfârșitul său, de la **2 mai 1519**, nu este mai puțin ilustrat și mitizat. Ilustrul italian își sfârșește zilele în Franța, la Curtea Regelui Francisc I (1515-1547), suveran renascentist care-l ocrotește pe artist, apreciindu-l pentru opera sa și sigur cunoscându-i simbolistica închinare: cu prilejul încoronării „*ca nou rege al Franței, și pentru intrarea triumfală din orașul Lyon (1515)*”, Leonardo da Vinci, trimite un mecanism, fabricat de el în Florența, „*un leu mecanic*” uriaș.

Cu adevărat, se dăruiește regelui, prea târziu însă; în 1517 ajunge la Amboise, iar cu Francisc I, vizitează localitatea Romorantin pentru a proiecta un nou palat regal (destinat reginei mame, Luisa d'Angoulême, contesă de Savoia) și pentru a sistematiza canalizarea regiunii Sologne. Dar proiectul arhitectului Leonardo, n-a fost dus la bun sfârșit, din cauza unei epidemii de malarie, care a bătut acolo. În aprilie **1519**, cu ultimele sale puteri, fiind de fapt bolnav încă din 1517, an în care „*hemipareza care-i afectează partea dreaptă, sursa unor dificultăți de netăgăduit*”, așa cum a lăsat scris cardinalul d'Aragon, face un testament olograf (scris de mâna sa), acest lucru fiind posibil, întrucât, Leonardo era stângaci! Tot ceea ce îi mai rămăsese din averea luată cu el din Italia („*Mona Lisa*” vândută regelui Francisc I), „*manuscisele (codicele), alte instrumente și lucrări*” i-au fost lăsate amicului și elevului său Francesco Melzi, numit executor testamentar. Artistul a cerut să fie înhumat în biserica Saint Florentin din Amboise, unde trăise ultimii doi ani.

Cum au fost ultimele clipe ale maestrului!? Mitul și legenda au idealizat, chiar falsificat aceste momente, de ex., peste ani pictorul J.A. Dominique

FIGURA 1. Leonardo da Vinci (1452-1519), portret de Francesco Melzi

FIGURA 2. Dr. Constantin Caracaș
(1773-1828)

Ingres, în lucrarea „*Leonardo de Vinci își dă ultima suflare în brațele lui Francisc I*” (1818), tabloul se află la Paris, Muzeul Petit Palais.

1519, aug. 12 – Într-un act de deces întocmit oficial, este scris „*nobil milanez (greșit! n.n.), prim pictor, inginer și arhitect al Regelui, Mecanic al Statului*” (1).

2019, mai 6, București – A avut loc *Simpozionul comemorativ „500 de ani de la moartea lui Leonardo da Vinci. Medicina Renașterii”*, organizat de Societatea Română de Istoria Medicinii (SRIM) la Asociația Medicală Română (AMR) cu următoarele conferințe:

– „*Leonardo da Vinci anatomistul*”, prof. univ. dr. Nicolae Marcu;

– „*Leonardo da Vinci și gravurile de la Windsor*”, prof. univ. dr. Octavian Buda, după care au fost luări de cuvânt: dr. Lidia Trăușan-Matu;

prof. Antoaneta Lucasciuc cu o prezentare ilustrată a vol. „*Viața și opera lui Leonardo da Vinci*” de Enrica Crispino.

PRIMUL MEDIC AL „COMUNEI” BUCUREȘTI

1784, mai 1, București (235 ani) – Domnitorul Țării Românești, Mihai C. Suțu îl numește „*medic director al Spitalului Pantelimon și, în aceeași zi, este numit și medic al orașului București*”, pe **dr. Dimitrie Caracaș (1735-1804)**, născut în Săliștea Macedoniei, „*de neam din vechii macedoneni*”, fiind primul medic comunal, în serviciul public pentru săracii Bucureștilor (2).

MEDICII ORAȘULUI BUCUREȘTI

I. 1804, apr. 17, București (215 ani) – Au fost create trei posturi „*de medici comunali, în loc de două câte fuseseră până atunci*” și au fost numiți: **dr. Silvestru Filitti, Constantin Darvari și Constantin Caracaș**.

În anul 1808 (26 iunie), „*Divanul Țării hotărăște ca leafa dr. Constantin Darvari și Silvestru Filitti să fie de 250 taleri pe lună*”. Această răsplată binemeritată s-a acordat „*fiindcă numiții doctori sunt de acum 23 de ani, de când se află în slujba țării*”. Iată că acestor „*doi bătrâni dohtori*” le-a fost recunoscută „*osârdia și slujba, știută de obște*” (3).

Dar, acestor „*bătrâni dohtori*” care se vor lupta cu „*ciuma lui Caragea*” din 1813, stăpânirea le reduce leafa, de la 250 la 200 taleri pe lună, din 28 martie 1815! (3).

Mai trebuie să spunem că ciurma care a revenit cu aceeași forță în anii 1828-1829 i-a luat, pe rând, pe bravii doctori C. Caracaș (†31 oct. 1828) și Silvestru Filitti! (3).

II. 1814, apr., București (205 ani) – În Condica domnească „*pe lista dohtorilor ce trebuie plătiți din cutia Milosteniei cu leafă de 100 pe lună*” se afla și **dr. Constantin Filitti**, fiul paharnicului Răducan Filitti, frate cu dr. Silvestru Filitti. Spre deosebire de „*bătrânul frate Silvestru F.*” care rămâne să se lupte cu spectrul „*ciumei lui Caragea*”, din 1813, acesta pleacă din București de frica epidemiei, „*cu voe dată de Domnia mea*” (Cu voia Domnitorului n.n.) care poruncește lui Vel Vornicului Obștirilor „*să i se dea pe deplin leafa, ce o avea orânduită de la Cutie, ca mai – nainte*” (3).

1824, apr. 5, București (195 ani) – Prin reforma lui Grigore Ghica, dr. C. Filitti este scos dintre medicii comunei București și numit medic al Spitalului Pantelimon (†1834); în același post i-a urmat dr. Ioan de Maier (conform

Analelor Eforiei Spitalelor Civile). Văduva dr. C. Filitti, Catinca F., cere în 1835 pensie pentru că „fiind văduvă săracă și cu mulți copii” să fie ajutată. În 1847 cererea se repetă, cu „umilită rugăciune”. Obșteasca adunare răspunde: „Răposatul soțul său n-au slujit după Regulament și nu i se poate da pensie, dar i se cuvine după slujbele soțului său, ca doctor de obște, o leafă de 100 de lei pe lună”. Istoria se repetă! (3).

1824, apr. 29, București (195 ani) – La această dată **dr. Gh. Grünau**, dr. în medicină și chirurgie la Göttingen, **1809**, care venise în București, pe vremea „Ciumei lui Caragea” și numit în **1814**, medic la Spitalul Filantropia, cere cu amărăciune să i se mărească leafa. Dar, cererea a rămas fără răspuns, într-un anumit fel: simbria de 150 de lei de la Spitalul „străinilor” Filantropia, a rămas aceeași, în schimb dr. Grünau a fost numit medic șef al orașului București, cu 85 de taleri pe lună (1 taler/1736 = 109,9 bani).

1829, iunie, București (190 ani) – La „noul val de ciumă”, armata rusă a preluat Spitalul Filantropia iar dr. Grünau a fost mutat la Spitalul Colțea. Împreună cu „dr. Arsachi și Exarhu” au luat parte la combaterea ciumei și au supraviețuit! (3).

MODIFICĂRI PRIVIND ORGANIZAREA VORNICIEI OBȘTIRILOR

1824, apr. 5, București (195 ani) – Domnitorul Grigore Ghica prin legislația pe care o actualizează „fixează pentru leafa doicelor care cresc copii orfani, suma de 516 taleri pe lună”. Orfanotrofia inițiată și susținută de domnitorul Alex. Ipsilante și reînnoită de Constantin Hangerli, care din „Cutia milei” întrețineau „copiii nimănu” prin Azile. Dar acestea s-au desființat în anul 1787 și s-a trecut „la sistemul dezastruos”, cum îl numește dr. C. Caracaș (+1828) în a sa „Topografie a Țării Românești”. Din cei 200-250 de copii luați spre îngrijire de doici „fără mustrare de cuget și fără milă”, mureau frecvent mare parte din ei, fără îngrijire, fără medic (3).

MARI MEDICI DIN MOLDOVA

1809, mai 1, Iași (210 ani) – Casa doctorilor din Capitala Moldovei angajează „cu contract în regulă, cu suma de 5400 lei, pe **dr. Eustație Rola**”.

1819, martie (210 ani) – Domnitorul Moldovei, Scarlat Calimachi (1812, sept. 17-**1819, iunie**) cere dr. Rola, „împreună cu **dr. Plusc și Petoni** să inspecteze spițeriile și să fixeze taxele de cumpărătura doftoriilor” (3).

O NOUĂ REFORMĂ... DE OCROTIRE

1824, apr. 5, București (195 ani) – Domnitorul Grigore Ghica a creat o casă nouă-zisă „Casa sărmanilor evgheniți”, care administra averile orfanilor bogați, în locul Vorniciei Obștirilor. „Ocârmuitori ai acestei Case (a avutului mișcător și nemișcător, pâna la vârsta Pravilei”) (a majoratului n.n.) au fost puși: „Prea Sfinția Sa, părintele Mitropolit, Episcopul Buzăului, banul Constantin Bălăceanu, vornic lordache Golescu...”. Această reformă „probabil rău condusă” n-a rezistat mult. Regulamentul organic înființează în acest scop o „Obștească Epitropie” la 1 iulie 1833 (4).

FINALUL UNEI AUTORITĂȚI STRĂINE

1834, aprilie (185 ani) – La această dată s-a încheiat autoritatea administrativă a Rusiei, în Țările române, Moldova și Valahia: Regulamentul

FIGURA 3. Gen. Pavel Kiseleff (1788-1872), portret de Franz Krüger, 1851

FIGURA 4. Dr. Carol Davila (1828-1884)

FIGURA 5. Prof. Dr. Alex. Locusteanu (1848-1922)

organic (1829-1834) sub conducerea unui guvernator energic, Generalul Conte Pavel Kiseleff (1788-1872), care a lăsat o însemnată istoriografie, în care legislația sanitară este pusă pe primul plan.

CAROL DAVILA: O ALTĂ MĂRTURISIRE A SUFERINȚEI SALE...

1854, apr. 8, București (165 ani) – Carol Davila îi scrie dr. Marcél la Angers, despre suferințele sale: „Am scăpat dintr-o lungă și dureroasă boală. Un reumatism articular, al tuturor articulațiilor, m-a ținut 65 de zile în pat”.

Descriindu-i în amănunt toate aspectele bolii, credem că este cea mai documentată și exactă descriere pe tot parcursul suferinței: „Acum sunt bine, dar brațul îmi este anchilozat în unghi drept”. În pericol de a i se amputa brațul el „și-a făcut singur o mașină de extensiune și de flexiune”. În terapia pe care o face conștiincios între „băile, fricțiunile și afundarea chiar a brațului în pântecele inocenților viței”. Îl roagă pe prietenul său să-i scrie părerile „somităților noastre” despre cazul său: artrita cauzată de locuința umedă, insalubră din apropierea Spitalului Mihai Vodă. „Nu blestem ceasul când am plecat spre Valahia, dar regret viitorul meu” (5).

DAVILA SE REÎNTOARCE ÎN FRANȚA?

1854, apr. 16, Moulins sur Allier (165 ani) – A. Ubertin îi scrie lui Davila (la București) o impresionantă epistolă de câteva rânduri din care reiese gândul pus în aplicare al lui C. Davila, de a se întoarce în Franța, „după ce a suportat decepții: dureri fizice (reumatism articular) și din cauza climei neospitaliere și suferințe morale (destituirea din funcție, în timpul ocupației rusești-1853)”. Ubertin a împărtășit decepțiile dureroase ale copilului francez, „floare gingașă și suavă a naturei și civilizației”, să suporte „grosolănia unor oameni incapabili de a aprecia darul ce li se făcea”. Prietenul insistă: „Scutură-ți praful de pe picioare, fără să privești înapoi și caută să uiți nedreptatea și ingratitudea” și îl asigură că „inimile iubitoare te așteaptă” și nu numai: „Franța noastră surâde reîntoarcerii Dtale”. Dar spre norocul acestei țări cu adevărat ingrată, C. Davila a rămas și a făcut din România, a doua sa patrie, până la 24 aug. 1884, București, pe Dealul Cotroceni, locul său de veci (5).

PRIMA LEGE SANITARĂ

1874, iunie, București (145 ani) – A fost adoptată prima lege sanitară a României.

CALENDARUL MEDICINEI VETERINARE

1914, iunie 20, București (105 ani) – A avut loc ședința de constituire a Asociației generale a medicilor veterinari din România, prezidată de prof. dr. Alex. Locusteanu (1848-1922).

1919, ian. (105 ani) – În proprietatea Asociației apare sub noua titulatură „Revista de medicină veterinară și zootehnie”, amintind de vechea „Revistă de medicină veterinară” înființată în anul 1888, de dr. Ion Șt. Furtună (la Focșani/Constanța, București, iar Constanța și din nou la București) conform redacției, în aug. 1893 (va urma).

PRIMA UNIVERSITATE ROMÂNEASCĂ DIN TRANSILVANIA

1919, mai 12, Cluj (100 ani) – Se înființează Universitatea română cu o facultate de medicină; de fapt, este preluarea tuturor institutelor și clinicilor medicale de către statul român, când s-a introdus și limba română ca limbă oficială.

UN PAHAR „DE ȘAMPANIE” RIDICAT ÎN CINSTEA DR. MARTA RAINER (PRIMA FEMEIE CHIRURG DIN ROMÂNIA ȘI MAIOR ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL)

1919, iunie, București (100 ani) – <A fost o masă la „Flora” care întrunea pe toți cei care au făcut chirurgie de război. Thoma Ionescu prezida, eu la dreapta lui. La sfârșit a ridicat un pahar pentru mine în numele Armatei. Zguduită am fost că acest pahar a fost ridicat în numele Armatei pentru care vibram cu toată ființa mea, pe de o parte, iar pe de alta, că fusese ridicat de cel care m-a prețuit întotdeauna> (6).

OMISĂ... O ROMÂNCĂ!

1934, iunie 5, Viena (85 ani) – Apare în „Neues Wiener Journal” o mărturisire „cu jumătate... de măsură” a Irênei Curie, despre **Ștefania Mărăcineanu** (n. 1882, București-**1944**, aug. 15, București, accident vascular, înmormântată în Cimitirul Bellu), dr. în științe (**1924**) la Institutul Radiului din Paris, sub îndrumarea Mariei Skłodowska-Curie: „O româncă, D-șoara Mărăcineanu, a observat prima cu puțin timp în urmă că elemente neradioactive puteau fi făcute radioactive în anumite circumstanțe”. Este vorba despre fenomenul de radioactivitate artificială, pentru care soții Irêne și Frédéric Joliot-Curie au luat premiul Nobel pentru chimie (1935). Ștefania Mărăcineanu a făcut și experiențe reușite cu ploaia artificială, prima în istorie (1931), în Bărăganul românesc și în Sahara algeriană (**1934**) (7).

E PRIMĂVARĂ ÎN GRĂDINA FAMILIEI DR. RAINER

1939, apr. 16, București (80 ani) – „Caișii înfloriți, prunii, vișinii de asemenea, forziția o splendoare, prunul mic înflorit, încep să înflorească piersicii. Magnolia a început să înflorească la vârful. Magnolia, albă bătută are două flori de câteva zile. Merișorul tot în floare. Violetele albe în floare, câteva lalele galbene, frunzele de alun mărișoare” (6).

OBIECTIVUL ANULUI 2000 – PROF. DR. EMIL POPESCU

1979, mai, Geneva (40 ani) – La cea de a 32-a Adunare Mondială a Sănătății s-a propus atingerea obiectivului pentru anul 2000: „Sănătatea pentru toți”. Aproape un deceniu 1970-**1979** soldat cu zece premii Nobel: **1974** – printre care G. Emil Palade (†2008), savantul american de origine română, o treaptă de speranță dar nu și de certitudine (8).

UN MEDIC DRAMATURG: „CEL MAI JUCAT AUTOR DRAMATIC DE DUPĂ 1944”

†**1979, iunie 10, București** (40 ani) – A decedat medicul **Aurel Baranga** (n. Leibovici, 20 iunie 1913, București).

FIGURA 6. Dr. Marta Trancu-Rainer (1875-1950)

FIGURA 7. Ștefania Mărăcineanu (1882-1944)

**FIGURA 8. Dr. Aurel Baranga
(1913-1979)**

Dramaturg de succes cu piesele: „Mielul turbat“ (1954; 1963); „Arcul de triumf“ (1955); „Siciliana“ (1961); „Fii cuminte, Cristofor!“ (1965); „Sf. Mitică Blajinul“ (1966) ș.a.; absolvent al Facultății de medicină din București (1938); incinerat.

DIN CALENDARUL COMEMORĂRILOR S.M.S.P.R.

1994, mai 28, București (25 ani) – Societatea Medicilor Scriitori și Publiciști din România (S.M.S.P.R.) a organizat, în holul de onoare al Facultății de Medicină „Carol Davila“, ceremonia-vernisaaj a celor patru busturi ale medicilor scriitori: Vasile Voiculescu (27 nov. 1884-26 apr. 1963), Gheorghe Magheru (17 dec. 1892-17 aug. 1952), Ion Biberi (21 iulie 1904-27 sept. 1990), și Victor Papilian (17 iunie 1888-15 aug. 1956) (9). Va urma

UN NOU SPITAL DIN BUCOVINA CU NUMELE SFINȚILOR TAUMATURGI

2009, mai 10, Rădăuți, jud. Suceava (10 ani) – Spitalul Municipal (orășenesc) Rădăuți a primit, într-o zi festivă, numele Sfinților medici fără de arginți, „Sfinții doctori Cosma și Damian“ (director-manager jr. Traian Andronache, din 2005 până în prezent).

Spitalul este astăzi o unitate publică cu 460 de paturi, construcție nouă „de tip civil“, realizată între 1978-1983, în timpul cât la conducerea spitalului vechi (1879, ian. 1) s-a aflat dr. Gheorghe Grigoraș, care a supravegheat organizarea și dotarea noului spital până în 1987.

De la primul spital, până astăzi, la noul spital, au stat în scaunul managerial 21 de medici: primul fiind dr. Karl Offner (1879-1905)... urmează nr. cinci, ca director și primul român după Unirea Bucovinei cu România, dr. Nicu Bacinschi (1918-1921); după căderea regimului comunist din țara noastră (dec. 1989) la conducerea noului spital a fost ales în unanimitate medicul pediatru dr. Aristotel Bacinschi (1990-1997). Completând nr. celor 23 de manageri, ultimii doi (nr. 22 și 23) nu sunt medici (10).

LANSARE DE CARTE LA ATENEUL ROMÂN

2019, apr. 15, ora 17, București – Editura „Cartea Medicală“ a prezentat câteva dintre noutățile „Primăverii 2019“: Acad. dr. Doina-Florica Velican „Arpegii târzii“, prezentată de Prof. dr. Vladimir Beliș; dr. Dora Petrilă „Românice, între spionajul adevărat și cel de budoar“, prezentată de Prof. dr. Octavian Buda; Dorin Sarafoleanu „Amintiri și reflecții. Șase decenii pe drumul lui Hipocrat“, prezentată de Sorin Antohi, istoric și scriitor; Melania Gănuță „Mărturisire“, cuvântul autoarei.

COMEMORĂRI

Un protomedic al Transilvaniei

†**1789, mai 12, Viena** (230 ani) – A decedat dr. **Adam Chenot** (n. 1721, Luxemburg). A studiat medicina la Viena cu renumitul profesor Van Swieten; ca medicinist este trimis în Transilvania pentru combaterea ciumei din Brașov (1755) și Sibiu (1758); protomedic al Transilvaniei (1774); este chemat la Iași de către Constantin Moruzi, domnitorul Moldovei (oct. 1777-8 iunie 1782) pentru a o consulta pe fiica sa bolnavă de „vaporeus hystériques“. Probabil că remediu dat a fost eficace, întrucât domnitorul Moruzi îi face ofertă mare pentru a rămâne la Iași. Acesta refuză dar în locul

**FIGURA 9. Dr. Aristotel Bacinschi
(1936-2011)**

său îl aduce pe dr. Andreas Wolff (1741, oct. 13, Cristianul, Sibiu-1812, aug. 17, Sibiu). Împăratul Austriei, Josef al II-lea (1783), îl cheamă la Viena și „*il face Consilier aulic și profesor universitar*“. Apreciat ca bun organizator și practician „*rânduiește mijloacele de prevenire și de stingere a ciumei*“ în anul 1786 (Mitrovița) (3).

†**1974, mai 2, Iași** – 45 ani de la moartea dr. **Nicolai Zaharia** (n. 2 apr. 1916, Fălticeni) A urmat școala primară și liceul la Fălticeni; a absolvit Facultatea de Medicină din Iași (1940); medic secundar până în 1949, apoi medic primar în secțiile de boli interne ale spitalelor din Fălticeni și Bacău; conferențiar la Catedra de Biologie Medicală a IMF Iași (1949); profesor de biologie medicală (1964); a deținut funcțiile de decan și rector la IMF Iași (1950-1954); „*a creat primul curs de biologie medicală și primul curs de genetică medicală, ... a înființat în cadrul Spitalului Clinic nr. 1 din Iași unul dintre primele laboratoare de citogenetică din România*“; a publicat peste 150 de lucrări de specialitate în România și în străinătate (11).

†**1999, apr. 26, Bârlad** – 20 ani de la moartea dr. **Ștefan-Gheorghe Bucevschi** (n. 14 apr. 1920, Sadagura)

Absolvent al Liceului „*Aron Pumnul*“ din Cernăuți; licențiat al Facultății de Medicină din Cluj (1944); medic la Sibiu și apoi la Bârlad din 1950; a scris circa 300 de studii și articole medicale, în parte publicate în diferite ziare și reviste; specializat în ginecologie; în paralel a desfășurat o susținută activitate scriitoricească (redactor la revista „*Coordonate bărlădene*“; a îndrumat cenaclul literar „*Ferestre spre lumină*“; a scris piese de teatru, ce s-au jucat pe scenele bărlădene; a lăsat în manuscris câteva volume de proză: „*Istoria romanțată a Bucovinei*“, „*Cuțitul de aur*“, „*Minciuna*“, fragmente din ultima lucrare istorico-literară au fost publicate în Almanahul cernăuțean „*Tara Fagilor*“ (11).

ANIVERSĂRI

1869, iunie 6, Tărășeni, districtul Siret – 150 de la nașterea dr. **Teofil Lupu** (†1935, iulie 7, Cernăuți)

S-a născut la Tărășeni, Prevorochie din Bucovina, tatăl Ioan Lupu, preot în ambele sate, mama Eufrosina (n. Ferlievici); absolvent al Gimnaziului Greco-Oriental din Suceava (1888); s-a înscris la Facultatea de medicină din Viena unde, asemenea celorlalți români bucovineni a frecventat Societatea „*România jună*“; având o activitate cultural științifică susținută la Cercul de studii, unde prezenta conferințe și referate; diploma de doctor la Facultatea de medicină din Viena (1894); se specializează în chirurgie și obstetrică la clinicile celebrilor prof. Th. Billroth (Viena) și prof. Leopold (Dresda); medic chirurg la spitalul din Câmpulung Moldovenesc, fiind primul român bucovinean și singurul medic român din Ducatul Bucovinei, cu excepția capitalei, Cernăuți (1894-1895); medic chirurg la spitalul din Suceava (1896), unde își continuă activitatea și duce „*o politică sanitară*“ prin educație și lupta împotriva bolilor sociale: bolile venerice, tuberculoza și alcoolismul; se perfecționează în diferite clinici și spitale, ține conferințe de educație sanitară și popularizare medicală, semnând zeci de articole de specialitate; în timpul războiului de reîntregire este mobilizat în spitalul sucevean unde era director, funcție pe care a deținut-o până la pensionarea sa (nov. 1929), dar a continuat să opereze în serviciul de chirurgie.

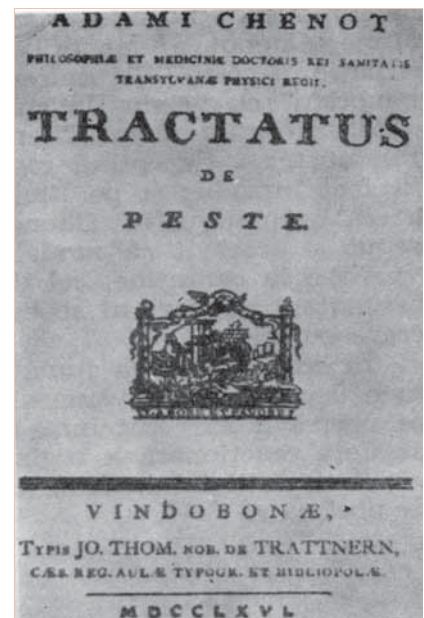

FIGURA 10. Dr. Adam Chenot, *Tratatul despre ciumă, Viena, 1785*

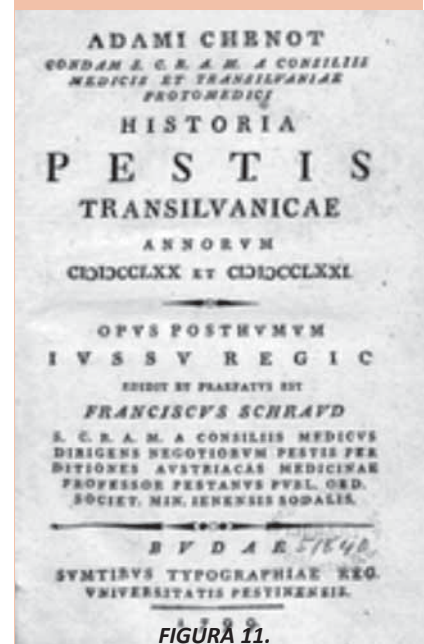

FIGURA 11.

FIGURA 11. Dr. Adam Chenot, *Historia pestis Transilvanicæ, Buda, 1799*

FIGURA 12. Dr. Teofil Lupu (1869-1935)

După Unirea Bucovinei cu România, ca senator de Suceava (1926) pledează pentru „*legi și reforme sanitare moderne*”; insistă pentru organizarea eficientă a spitalelor care „*nu trebuie să se transforme în azile*”; „*medicii să aibă posibilitatea de a se perfecționa și în țară*”, în acest scop „*clinicile trebuie dotate cu aparatură modernă și laboratoare cu cele necesare*”; inițiază primele mijloace de transport „*salvările*” și susține aplicarea legislației de acordare gratuită a asistenței medicale pentru săraci și înființarea unui Institut pentru studiul și tratamentul cancerului; în ce privește „*procurarea medicamentelor să nu mai fim tributari țărilor străine, căutând soluții pentru industria locală*”. A desfășurat și o neobosită activitate științifică și culturală: a fondat „*Cercul de studii pentru perfecționarea calificării medicilor bucovineni*”, „*Societatea Medicilor din județul Suceava*”, „*Colegiul Medicilor din orașul Suceava*”, a întemeiat „*Banca Suceveană*”, a găzduit în casa lui și în spitalul pe care îl conducea redacția revistei „*Făt-Frumos*”, a sprijinit cu dărnicie activități culturale, editări de cărți și reviste, a reînființat, în 1910, „*Revista Politică*”, a publicat broșura „*Soluții la câteva probleme bucovinene*” (1935). Energic, autoritar și filantrop până în ultimele zile, când moare subit, în urma unui edem pulmonar, într-o excursie în munții Bucovinei la data de 7 iulie 1935; înhumat în cimitirul *Central* din Cernăuți. În „*Testamentul lui Teofil Lupu*”, tiparul „*Glasul Bucovinei*”, Cernăuți, 1935, Victor Morariu redă cu lux de amănunte atitudinea prefectului de județ, contele Francisc de Bellegarde, susținător al oamenilor nevoiași, acuzat de stăpânie austrieci că „*s-a făcut frate de cruce cu țăranii*”. Într-o scrisoare adresată doctorului T. Lupu (și publicată în „*Revista Politică*”, nr. 5/1910) contele Fr. de Bellegarde afirma „*că se identifică cu poporul român (...) și prin toate mijloacele, nu rămâne alta nimic de făcut, decât să-l apere cu toată energia (...) de influențele neprielnice ale paraziților*”. Faptele sale sunt cunoscute în susținerea activităților social-culturale românești, înființarea primului gimnaziu românesc și al internatului pentru băieți din Câmpulung Moldovenesc ș.a. (11; 12; 13).

ANIVERSĂRI-COMEMORĂRI

Un medic balneolog publicist, puțin cunoscut

1894, apr. 23, Botoșani – 125 ani de la naștere și 50 ani de la decesul medicului **Grigore Graur** (†1969, dec., București).

Doctor în medicină la Viena (1908) și medic balneolog la Karlovy Vary de unde a trimis „*articole și broșuri în limba română despre calitatea și efectele terapeutice din stațiunea cehoslovacă*”; a descoperit o autobiografie a lui Gh. Asachi (pacient la Karlsbad); a scris și despre clujeanul dr. Thomas Jordanus, cel care a publicat și despre apele minerale de la Karlovy Vary; a semnat și literatură medicală: „*Instrucțiuni pentru diabetici*” (1924); corespondent al ziarelor „*Adevărul*” și „*Dimineața*” când se afla în Austria (9).

BIBLIOGRAFIE

1. Enrica Crispino. *Viața și opera lui Leonardo da Vinci*. Colecția pictori de geniu, Nr. 2, Edit. Adevărul Holding, București, 2009, p. 7; 123-128; 132-133; 155;
2. Duțescu B., Beuran M., Sabina Stănescu, Rodica Duțescu-Zăvoianu. *Marea Unire și medicina românească*. Ed. Academiei Române, București, 2018, p. 19;
3. Samarian P. Gh. *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, vol. II (1775-1834), București, 1938, p. 64; 66; 82; 133; 134-135; 137-138; 56; 258-259; 37-40;
4. Samarian P.Gh. *Asistența publică în trecutul românesc până în 1834*, vol. III (1775-1834), București, 1938, p. 121;
5. Elena General Perticari Davila. *Din viața și corespondența lui Carol Davila*. București, 1935, p. 59-60; 44;
6. Marta Trancu-Rainer. *File de jurnal*. Cuvânt introductiv, selecție de texte și note de Mihai Neagu Basarab. Ed. Eminescu, București, 1982, p. 184; 234;
7. Dana Baran. *Maria Ropală Cicherschi, prima femeie medic legist*. Ed. Gr. T Popa, Iași, 2016, p.17-18;
8. Almanahul Sănătății 1980, p. 33;
9. Mihailide M. *Medici-scriitori și publiciști români*. Dicționar biobibliografic cu un compendiu în limba franceză. Ed. Viața medicală românească, București, 2003;
10. Antoaneta Marinescu-Lucasciuc. *Aristotel Bacinschi (1936-2011), medic pediatru și director de spital la Rădăuți*, comunicare la SRIM, Filiala București, 15.04.2019;
11. Covalciuc Dtru. *Mic dicționar de medici români din Bucovina*. Ed. Mușatinii, Suceava, 2012, p. 145-146; 24; 84;
12. Nandriș T. *Medici bucovineni*, mss. 1974, p. 40-47;
13. Maria-Gabriela Suliman, Antoaneta Marinescu Lucasciuc. *Medici bucovineni cu studii europene (I)*. Galenus nr. 129, mai 2019, p. 69-72.